

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Dziecka
Marek Michalak

ZEW/500/17/2012/ESn

Warszawa, 20 lipca 2012 roku

Pan
Przemysław Biliński
Główny Inspektor Sanitarny
ul. Targowa 65
03-729 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze,

uprzejmie informuję, że nadal wpływa do mnie wiele wniosków o podjęcie interwencji w sprawie niezapewnienia uczniom właściwych warunków do pozostawiania w szkołach części podręczników i przyborów szkolnych. Pragnę zauważyć, iż regulacje dotyczące powyższej kwestii zostały wprowadzone rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z 25 sierpnia 2009 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. Nr 139, poz. 1130).

W związku z powyższym, na podstawie art. 10 ust. 1 pkt 2 i art. 10a ust. 1 *ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka* (Dz. U. Nr 6, poz. 69 z późn. zm.), zwracam się do Pana Ministra o udzielenie informacji o wynikach kontroli higieny procesu nauczania - uczenia się przeprowadzonej w roku szkolnym 2011/2012 (w szczególności - w kwestii oceny warunków higienicznych odnoszących się do możliwości pozostawiania przez uczniów w szkołach podręczników i pomocy szkolnych). Proszę również o przedstawienie danych szczegółowych, które pozwolą zidentyfikować szkoły nierealizujące obowiązujących przepisów, jeśli w wyniku przeprowadzanych kontroli taki stan został stwierdzony.

z wyrazami szacunku
Marek Michalak

Warszawa, dnia .....2012-07-25.....

GLÓWNY INSPEKTOR SANITARNY
Przemysław Biliński

GIS-PZ-073-83/WO/12

Pan
Marek Michalak
Rzecznik Praw Dziecka
ul. Przemysłowa 30/32
00-450 Warszawa

W odpowiedzi na pismo z dnia 20 lipca br. w sprawie stworzenia uczniom warunków do pozostawiania w szkołach przyborów i podręczników szkolnych uprzejmie informuję, że zgodnie z zapisami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2009 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach obowiązek ten został nałożony na szkoły od 1 września 2009 i ma zastosowanie wobec uczniów klas, w których realizuje się podstawę programową kształcenia ogólnego określoną w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół.

Zgodnie z ustawą z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2006 r. Nr 122 poz. 851 z późn. zm.) w ramach nałożonego na Inspekcję obowiązku sprawowania nadzoru nad warunkami higieny procesu nauczania i wychowania Główny Inspektor Sanitarny wydał zalecenia dla rodziców dotyczące wyboru tornistrów szkolnych.

Ponadto opracowano *Poradnik do oceny higieny procesu nauczania – uczenia się w szkołach podstawowych*. *Poradnik* zawiera arkusze oceny odpowiadające najnowocześniejszym standardom. Część zaleceń zawartych w *Poradniku* nie znajduje bezpośredniego odzwierciedlenia

w obowiązujących przepisach prawnych, jednak jest ich rozszerzeniem, zgodnie z ideą dążenia do zapewnienia dzieciom i młodzieży najkorzystniejszych warunków do wszechstronnego rozwoju. Szkołom, które nie osiągają najwyższej punktacji ze względu na niespełnienie zaleceń zawartych w *Poradniku*, pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej proponują opracowanie planów poprawy i oferują swoją pomoc przy ich wdrażaniu. Takie działania pozwalają na poprawę warunków higieniczno-sanitarnych w satysfakcjonującym stopniu.

Ponadto spełnienie wymogów określonych przepisami prawa jest kontrolowane w ramach nadzoru bieżącego prowadzonego przez Państwową Inspekcję Sanitarną. W tym celu stosuje się formularze kontroli, które są załącznikiem do procedury kontroli wprowadzonej zarządzeniem Głównego Inspektora Sanitarnego. Wobec dyrektorów szkół, którzy nie dostosowują warunków do wymogów przepisów prawa, prowadzone jest postępowanie administracyjne celem wyegzekwowania właściwych warunków dla uczniów.

Poradnik, jak również formularze kontroli umieszczone zostały na stronie internetowej Głównego Inspektoratu Sanitarnego: www.gis.gov.pl.

W pierwszym półroczu 2012 roku przedstawiciele Państwowej Inspekcji Sanitarnej przeprowadzili ocenę higieny procesu nauczania w 1282 (10,7%) losowo wybranych szkołach podstawowych na terenie całego kraju. Oceny dokonano w oparciu o *Poradnik do oceny higieny procesu nauczania – uczenia się*.

Oceniano higienę procesu nauczania dzieci 5-6 letnich, a także oddzielnie klasy I-III i klasy najstarsze. 1188 szkół (93,1%) spośród skontrolowanych placówek otrzymała oceny bardzo dobre lub dobre, z kolei w stosunku do 93 szkół (6,9%) wydano zalecenia mające na celu poprawę stanu higieny procesu nauczania. Najważniejsze zalecenia dotyczyły:

- uwzględnienia przy planowaniu tygodniowego i dziennego planu zajęć prawidłowych zasad higieny umysłowej pracy uczniów, w tym: zapewnienia równomiernego rozłożenia lekcji w ciągu tygodnia, zmniejszenia obciążenia nauką w poniedziałek i w czwartek, nasilenia nauki we wtorek i środę oraz średnie obciążenie nauką w piątek, zapewnienia w każdym dniu zajęć z elementami ruchu i umożliwienie przechowywania podręczników w szkole;
- rozważenia możliwości prowadzenia zajęć lekcyjnych w klasach IV-VI w jednej sali przystosowanej do nauczania kilku przedmiotów;

- wydzielenia osobnego wejścia dla grupy 6-latków, ewentualnie wspólnego wejścia z klasami I – III i zapewnienia szatni dla najmłodszych dzieci;
- wydzielenia kondygnacji lub części korytarza dla młodszych dzieci;
- zapewnienia stolików i krzeseł w stołówkach dostosowanych do wzrostu najmłodszych dzieci;
- wydłużenia w klasach IV-VI przerwy obiadowej z 15 do 20-25 minut;
- zapewnienia dożywiania w placówkach, w których nie funkcjonują stołówki szkolne, rozważenia możliwości korzystania ze stołówki dzieci młodszych w innym czasie niż uczniowie klas IV-VI;
- zapewnienia uczniom stałego dostępu do niegazowanej wody;
- utworzenia sklepików szkolnych, zadbania o ich właściwy asortyment zalecany w żywieniu dzieci i młodzieży, wyeliminowania produktów wysokotłuszczowych i z dużą zawartością cukru i soli oraz napojów gazowanych;
- wydzielenia i urządzenia na terenie szkoły oddzielnego placu zabaw dla młodszych dzieci;
- wyposażenia sal dla młodszych uczniów w materace, dywany, karimaty, utworzenia kącików i sal rekreacyjnych.

Zalecenia, były omawiane z dyrektorami placówek i stanowiły podstawę opracowania planów poprawy. W części przypadków ocena higieny procesu nauczania została przekazana do organu prowadzącego.

Państwowa Inspekcja Sanitarna, przeprowadzając ocenę stanu sanitarno-higienicznego, kontroluje wywiązanie się szkół z obowiązku zapewnienia uczniom możliwości pozostawienia przyborów i podręczników szkolnych na terenie szkoły. Jednak szczegółowe dane dotyczące tego zagadnienia zostaną poddane analizie dopiero po zakończeniu roku sprawozdawczego.

Z poważaniem

 Przemysław Biliński